

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 3. Argumentorum solutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

potens velle formaliter sed tantum productiua volitionis, sicuti habitus infusus respectu actiui, ad quos datur, & tota ratio volentis, & liberè operantis ad quatem esset apud animam quæ tantum amaret, & odio haberet, suamque exerceret libertatem, & non illa potentia. Quæ omnia minus communia sunt in schola, quam sententia negans potentias superadditas animæ, quam grauissimi Doctores sequuntur, quos supra dedi, & ferè omnes recentiores huius temporis. Et quod maioris est momenti pro hac sententia refert N. Val. supra D. Isidorum lib. II. etymolog. cap. I. eique suffragari videri D. August. lib. 9. de Trinit. cap. 4. & lib. 10. cap. II. & illam expressè tradit D. Bernard. sermone vndecimo in Cantica, illius sunt verba: *In anima tria intueor, rationem, memoriam, & voluntatem: & hæc tria eandem esse animam: quod si ab anima distinguerentur, non esset anima, sicuti calor non est ignis.* Mitto alia testimonia desumpta ex libro quarto de Spiritu, & anima, capite quarto, & decimo tertio, qui inter opera D. Augustini, illius nomine conscriptus legitur, quia liber hic non est Augustinianus, quia apud illum refertur Boetius diu Augustino ferè centum annis posterior, cuiuscunque tamen ille sit, illius auctoritas semper magni est habita, & liberum doctum, & eruditum esse testatur Bellarmin. de scriptoribus Ecclesiasticis.

9 Restat modò ad confirmationem huius, præcedentisque conclusionis expendere argumenta Doctorum, qui potentias superadditas admittunt, quod iam instituo.

§. III.

Argumentorum solutio.

10 NE temerè videar discedere à grauissimis, & sapientissimis Doctoribus, quos dedi pro sententia constitutente potentias ab anima distinctas, etiam mea sententia aliorum etiam doctissimorum auctoritate destituta non sit: In primis moneo sapientissimos Patres Suarium, & Vasquium locis supra citatis ingenuè fateri sententiam asserentem potentias non distingui ab anima haud difficile posse probari, & Valentiam loco supra citato hæc scripsisse: *Qualibet sententia ex his est probabilis, neque aliqua illarum manifestè demonstrari potest, neque magni etiam refert scire penitus quam sit probabilior:* & argumenta omnia, quæ distinctionem potentiarum ab anima propugnant dissoluit.

11 Arguit primò Suarez pro distinctione potentiarum ex illo Luca decimo: *Diligas Dominum Deum tuum ex tota anima, & ex totis viribus tuis*, ubi vult nomine virium potentias significari. Certè nihil magis præter interpretum mentes, quam hoc, & simile testimonium, quod habetur apud Matthæum in hunc sensum explicare, neque aliquid aliud illa verba innuunt, nisi Deum amandum esse quantum possumus, ita vt totum animi conatum impendamus, vt Deum ardentissimè diligamus. Ita D. Augustinus libro primo de doctrina Christiana c. 2. ubi ait: *Toto corde, tota anima, nullam vitæ nostræ partem derelinquit, quæ vocari debeat, & quasi locum dari, vt alia re velit frui: sed quicquid aliud diligendum venerit in animo, illuc rapiatur, quo totius dilectionis impetus currit.*

12 Arguit secundò ex Psalmo centesimo secundo: *Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me sunt, &c.* Vbi per illa verba, omnia, quæ intra me sunt, potentias ab anima distinctas significari ait Suarius, quod non probo, sed Genebrardo assentior, qui sic prædictum testimonium interpretatur: *Omnia quæ intra me sunt, id est, omnia interiora, tã corporis, quam animi benedicite, cor, pectus, ad intima vsque ossa, per prosopopeiam: vel omnes meæ cogitationes, & intimi animi assensus, vel affectus per metonymiam.* Nec mirum est vocare ad benedicendum Deo omnes corporis partes, qui aquas, montes, bestias, & pecora ad eundem benedicendum sæpe conuocat.

13 Arguit tertio Suarez ad probandum potentias distinctas ex imperfectione creaturæ: quam rationem sic possumus expendere. Quo imperfectior est creatura, maiorem compositionem habet: ergo anima rationalis, supra quam sunt plures creaturæ possibiles perfectiores, non tantam perfectionem debet habere, vt vnum sit cum sua virtute productiua operationum, absque vlla compositione inter animam, & suas facultates. Respondeo non esse supra perfectionem creaturæ, neque animæ rationalis, esse vnum

cum sua virtute effectiua operationum, etiam si plures creaturæ possibiles sint perfectiores anima rationali, & quæ illam perfectione excedant, eademque accidentium simplicitate antecellant, quia etiam in virtute operatiua æqualem simplicitatem iuxta meam sententiam, vel æqualem compositionem in sententia, quæ potentias spirituales in Angelo, & anima distinguit, sunt plura alia accidentia, in quibus maiorem simplicitatē habet Angelus, & potest habere creatura alia perfectior animæ rationali, quæ obiecta, quæ anima rationalis cognoscit per multiplicem cognitionem, per eandem Angelus cognoscit, & cognitiones, quas anima rationalis per plures species producit, per eandem simplicem producit Angelus. Simili modo potest philosophari in quacunque alia creatura perfectiori animo rationali.

14 Arguit quartò Suarez à paritate primarum qualitatuum, quæ sunt virtutes actiue elementorum, & ab illis distinguuntur: ergo virtutes actiue animæ ab ipsis distingui debent. Responderi posset ex doctrina eiusdem Suarij, qui multus est Punct. 2. Metaph. disp. 42. sect. 4. n. 9. vt defendat has primas qualitates non pertinere ad primam qualitatis speciem, quia licet sint actiue, non sunt primæ, & per se intrent à natura ad agendum, sed ad ornatum, & ad conseruationem formæ exigentis talem qualitatem. Sed huic doctrinæ non assentior, quatenus in illa traditur has qualitates non esse inuentas à natura ad agendum, sed ex alia illius parte solutionem desumo. Hæ qualitates inuentæ sunt ad ornatum formæ, & ita debent ab illa distingui. Item inuentæ sunt, vt disponant ad formam substantialem, quod fieri non posset ab illis, si ab anima non distinguerentur, insuper etiam hæ qualitates necessariò elementis in summo gradu, tanquam passionibus illorum conueniant, debent esse communes omnibus mixtis, in gradibus remissis, habentque alia sexcenta propter quæ necessarium fuit fuisse procreatas cum distinctione reali ab illarum subiectis, & essentiis quarum sunt passionibus.

15 Arguit quintò idem Suarez: ex parte principij passiuī requiruntur aliqua accidentia vt vitales operationes recipiantur: ergo ex parte actiui requiruntur similiter alia accidentia, vt producantur. Respondeo paritatem desumi posse ex deorganizatione, tenente se ex parte passiuæ, vel ex quantitate, quæ in multorum sententia, est subiectum, medio quo materia prima recipit accidentia, & vitales potentias, & operationes. Si argumentum sumatur à paritate deorganizationis requisitæ ex parte passiuæ, non potest inferri ex parte principij actiui dandum esse aliquod accedens respectu harum operationum, quia deorganizatio non se tenet ex parte passiuæ per modum principij passiuī recipientis has operationes, sed disponentis ad illarum receptionem; quod si ex hoc inferre velint auctores oppositæ sententiæ ex parte principij actiui dandum esse dispositionem ad agendum, nihil contra sententiam, quam modò defendimus inferent, & facile possemus concedere deorganizationem requisitam ad operationes vitales esse conditiones vt efficiantur, & recipiantur, sed adhuc hoc non inferitur neque verum est, quia efficere præcisè non dicit aliquid in se intrinsecum habere, quod dicit pati, ratione cuius ex parte passiuæ dispositiones plures requiruntur, quæ ex parte principij vt purè effectiui necessariæ non sunt. Si argumentum sumatur à paritate quantitatis secundum prædictam sententiam, quæ omnia accidentia etiam vitalia in quantitate subiectari defendit, non probat dari diuersas potentias, quibus animæ effectiue concurrant, sed dari vnicam, quæ sit ad æquatum principium effectiui omnium operationum, sicuti quantitas est ad æquatum immediatum principium passiuum omnium accidentium. Ex his constat in re adeò dispari disparitatem assignari necessarium non esse. Possunt tamen plures rationes illius assignari, quia in materia fundamentum est vt dicamus ipsam recipere alia accidentia mediâ quantitate: in anima autem nullum reperitur, vt dicamus mediò alio accidenti operationes efficere, & quia necessum non est materiam immediatè adhuc inadæquatè operationes recipere, & necessum est animam saltem inadæquatè ad omnes effectiue concurrere.

16 Arguit sextò. Potentiæ dependent à corpore in operando: ergo sunt corporeæ. Hoc argumentum constitutum est pro potentiis sensitiuis, quas, cum toto composito esse identificatas tenent multi, ex his, qui potentias negant superadditas, vt huic argumento satisfaciunt: ego tamen nullam

nullam virtutem actiuam materiæ concedo respectu operationum vitalium, neque composito, nisi ratione animæ; compositum enim viuens nihil aliud est quam anima, & materia, ac proinde nullam vim actiuam habere potest, nisi ratione alterius partis, vel ratione vtriusque: ratione materiæ illam non habet; ergo tantum ratione formæ, siue per ipsam formam, siue per potentiam ortam ex illa, quæ potentia si esset superaddita compositi diceretur, quia oriretur à forma, & reciperetur in materia, & quia non oriretur à forma præcisa, sed à forma vt unita exigente vnionem saltem vt applicationem subiecti, in quo producenda est talis potentia. Respondeo concedendo potentias has dependere in operando à materiæ, & nego sequi ex hac dependentia potentiam esse corpoream, quod sic probetur. Etiam si duntaxat hæc potentia superaddita, anima concurrat ad has operationes, vt probauit Punct. primo, & cum eadem dependentia à materiæ, vt notum est, & tamen est spiritalis: ergo virtus actiua spiritalis potest dependere à corpore.

17 Arguit septimò. Operatio sensitiua corporea est immanens: ergo debet dependere ab aliqua potentia corporea, in qua possit subiectari. Respondeo multis modis posse has operationes corporeas esse immanentes, etiam si tantum ab anima dependant, illos explicui Contr. præcedenti, Punct. i. modò breuiter dico, has operationes esse immanentes propter vnionem immediatam, quam habent cum anima vt dixi Puncto præcedenti.

18 Arguit octauò. Potentiæ sensitiuæ ordinantur ad actus corporeos: ergo sunt corporeæ, quia nihil spirituale potest ordinari ad aliquid corporeum. Respondeo potentias non ordinari ad actus corporeos tanquam ad finem, propter quem sunt intentæ, sed tanquam causas ad suos effectus, eo modo, quo dixi Controu. i. Punct. i. animam ordinari ad suas operationes.

19 Arguit nonò. Anima est indifferens ad operationes diuersarum potentiarum: ergo indiget potentiis superadditis, vt determinetur ad producendos actus huius potetie, potius quam illius. Multi redarguunt: Anima est indifferens ad producendas suas passionēs, & determinatur ad producendas omnes: ergo eodem modo potest determinari ad illorum actus producendos. Ineptæ redargutio: anima numquam est indifferens ad producendum potius potentiam intellectuam, quam volitiuam; visuam, quam auditiuam, sed potens omnes producere, & determinata ad omnes producendas, in quarum productione nulla est contingentia, quæ magna intercedit in productione cuiusque actus vitalis. Melius retorquetur argumentum ex indifferencia, quam habet anima ad assensum & dissensum, amorem & odium; ad actum visionis tendentis in obiectum album, & actum tendentis in obiectum nigrum, & tamen hanc indifferenciam determinat ipsa anima, vel aliud comprincipium, & non alia potentia, quæ detur pro assensibus distincta ab illa, quæ datur pro dissensibus: ergo sicuti determinatur sine noua potentia differentia inter assensum & dissensum, poterit determinari inter intellectiōem, & volitiōem. Respondebis maiorem esse differentiam inter volitiōem, & intellectiōem, quam inter assensum & dissensum, & ita hanc posse dari sine noua potentia, & non illam. Sed inquiri, quæ lege taxata sint hæc determinatiua, vt pro tanta indifferencia determinanda, & non pro tanta exigatur noua potentia, & alia determinatiua non sufficiant, quæ minorem indifferenciam determinabant? Nulla certè, sed gratis omnino potentia superaddita exigitur ad hanc indifferenciam auferendam. Respondeo animam esse indifferenciam ad suos actus, hanc autem indifferenciam non indigere potentiis superadditis ad sui determinationem, sed tolli per species, vel alia comprincipia in actibus omnino necessariis, & in actibus liberis in se tolli ab ipsa anima libera in actu primo constituta per ipsorum exercitium, & in actibus potentiarum, quæ voluntati subduntur tolli per actus voluntatis illos imperantes.

20 Hæc omnia argumenta desumpta sunt ex nostro Suario loco allegato ex disp. 18. Metaph. præter duo testimonia, quæ adducit loco citato ex lib. de anima. Noster Tolet. quæst. 9. plura congerit argumenta sua, & aliorum pro hac sententia; soluit facta ab aliis, quæ vix indigent solutione, & ex propriis vnum, vel alterum inuenio distinctum ab his, quæ ex Suario retuli, quod hic referam. Sic arguit Toletus. Plura tribuimus aliquibus potentiis quæ negamus aliis, dicimus enim intellectum intelligere, & voluntatem amare, & dicere non possumus, intellectum amare, & voluntatem intelligere, & sic de aliis: ergo hæc potentiæ inter se distinguuntur: ergo distinguuntur etiam ab anima, quia eas, quæ sunt inter se distinctæ non possunt vni tertio esse identificata. Hoc argumento vniunt etiam Conimbricenses supra, quod si aliquid probaret conuinceret attributa in Deo realiter inter se ab ipso distinguenda, quia non dicimus Deum misericordiam punire, & iustitiam parcere, neque intellectu amare, & voluntate intelligere, sed singulis attributis singulas operationes accommodamus. Respondeo nos tribuere operationes accommodatas intellectui, & amandi voluntati, quia ipsam animam quatenus intelligit, intellectum; quatenus amat, voluntatem vocamus, per ordinem enim ad diuersas operationes diuersas virtutes in illa cognoscimus formaliter inter se distinctas, & realiter inter se & cum ipsa anima identificatas, & quapropter realiter & nulla distinctione intellectus intercedente intellectus, & voluntas, omnes animæ potentiæ, quæ vnum sunt ad quamlibet actionem eodem omnino modo concurrunt, & in hoc sensu verum est hominem amare intellectu, & voluntate intelligere, & tamen ineptus loquendi modus, quia cum dicimus, intellectus, & voluntas, iam distinguimus formaliter vtramque potentiam, & ita in sensu formali de illis vt formaliter distinctis loqui debemus.

Arguit insuper: Potentia visiva in homine cæco separatur ab homine: ergo distinguitur ab anima. Eodem modo arguunt alij potentias recipere magis, & minus, ex quo eandem inferunt distinctionem. Respondeo potentiam visuam in cæco, & auditiuam in surdulo non separari ab anima, neque in sensu aliquo recipere magis aut minus, sed tantum deperdi deorganizationem requisitam ad illorum actus, quæ perditâ nullus illorum potest exerceri à potentia permanente identificatâ cum anima & propter eandem deorganizationem magis, minusve attemptatam iuxta exigentiam actuum potentiarum eademmet immutata intrinsecè perseverante, perfectius, vel imperfectius illos exercet.

Arguunt Thomistæ, substantiam non esse immediatè à operationibus, quod sæpè negauit. Arguunt, actus, & potentiam debere esse in eodem genere, quod modò nego, si hoc ita intelligant, vt actus, & potetia debeant esse intra idem genus substantiæ, vel accidentis, quod hic contendunt. Arguunt, animam fore in perpetua operatione si operaretur immediatè, & non per potentias superadditas: quod nego, similiter, quia eodem modo posset inferri potentias fore in perpetua operatione, ex eo quod per se ipsas immediatè, & non per alia comprincipia superaddita operantur. Hæc sunt argumenta, quibus auctores potentias distinctas ab anima, propugnant quæ ita prolixè retuli propter auctoritatem grauissimorum ac doctissimorum Doctorum, qui oppositam sententiam defendunt.

PUNCTUM III.

An potentia anima distinguatur ab ipsa formaliter.

Difficultas hæc tantum inter recentiores huius temporis exagitur, antiqui in distinctione reali defendendi, vel impugnandi intenti, de hac distinctione rationis non egere. Affirmant aliqui potentias realiter identificatas cum anima ab ipsa formaliter distinguendi. Alij qui rem subtilius inspicere nullam distinctionem formalem inuenire inter animam, illiusque potentias.

PRIMA CONCLUSIO. Potentiæ animæ inter se formaliter distinguuntur, & quamlibet illarum saltem inadæquate ab anima distinguere necesse est. Prior pars conclusionis probatur ex distinctione actuum, & ex diuerso modo, quo hi actus procedunt à suis principiis, intellectus enim & volitio non solum distinguuntur specie sicuti assensus, & dissensus, sed etiam distinguuntur ex diuerso modo respiciendi suum obiectum, quia intellectus trahit ad se obiectum, illud in se quasi depingendo, & representando: & voluntas fertur in suum obiectum per amorem, qui est quasi pondus quod animam in rem amatam inclinat, iuxta illud: *Amor meus est pondus meum; illuc feror quæque feror.* Eodem modo distinguuntur sensus internus, & materialis